

**URZĄD
PATENTOWY
PRL**

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu nr ———

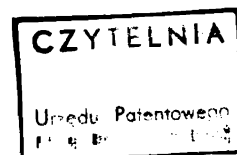
Int. Cl.⁴ C02F 1/52

Zgłoszono: 83 07 15 (P. 243055)

Pierwszeństwo ———

Zgłoszenie ogłoszono: 84 05 21

Opis patentowy opublikowano: 1987 03 31

Twórcy wynalazku: Maria Antonina Jankowska, Jolanta Teresa Wierzbicka

Uprawniony z patentu tymczasowego: Akademia Techniczno-Rolnicza
im. J. J. Śniadeckich,
Bydgoszcz (Polska)

Sposób wytwarzania roztworu koagulantu ze zużytych kąpeli po trawieniu elementów żelaznych

Przedmiotem wynalazku jest sposób wytwarzania roztworu koagulantu ze zużytych kąpeli po trawieniu elementów żelaznych.

Znane są metody zagospodarowania zużytych kąpeli po trawieniu elementów żelaznych poprzez elektrolityczne wydzielanie jonów żelaza w postaci żelaza elektrolitycznego lub wodorotlenku. Jeżeli do trawienia używany jest kwas siarkowy, to wówczas ze zużytych kąpeli odzyskuje się uwodniony siarczan żelazawy, w wyniku odparowania, oziębiania i krystalizacji. Metoda krystalizacji nie nadaje się do regeneracji kąpeli po trawieniu kwasem solnym, ponieważ $\text{FeCl}_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ łatwo odsorbujecie wodę z powietrza i roztopia się. Regeneracja zużytych kąpeli z wytrawiania w kwasie solnym polega na rozpyleniu kąpeli w komorze o wysokiej temperaturze, w wyniku czego otrzymuje się parę wodną, chlorowodór i tlenek żelaza. Z polskiego opisu patentowego nr 91 319 znane jest wprowadzenie złomu żelaza do zużytej kąpeli po trawieniu stali, celem związania nadmiaru kwasu solnego, a otrzymany stężony roztwór może służyć do otrzymywania krystalicznego chlorku żelazawego. J. Kucharski i A. Moniuszko („Oczyszczanie wód i ścieków przemysłowych metodą koagulacji“ WNT 1967) podają, że znane jest stosowanie kąpeli po trawieniu kwasem siarkowym, bez wykrystalizowywania siarczanu żelazawego, jako koagulantu do oczyszczania ścieków i wód przemysłowych.

Metody regeneracji soli żelaza z roztworów po trawieniu mogą znaleźć zastosowanie w dużych zakładach przemysłu metalowego, natomiast w galwanizerniach (szczególnie małych) kąpiele z wytrawienia żelaza poddaje się procesowi neutralizacji.

Wadami tego procesu są: duże zużycie mleka wapiennego lub innych substancji neutralizujących, powstawanie dużych ilości osadów o wysokim stopniu uwodnienia (około 98%), co przysparza wiele kłopotów z ich składowaniem, ponieważ nie ma możliwości właściwego ich wykorzystania, ścieki po neutralizacji kąpeli z wytrawiania zawierają duże ilości jonów chlorkowych.

Celem wynalazku jest usunięcie znanych wad przez opracowanie sposobu wykorzystania kąpeli z wytrawiania elementów żelaznych.

Istota wynalazku polega na tym, że do zużytej kąpieli po trawieniu dodaje się rozdrobnione żelazo, zwłaszcza opiłki lub wióry, w ilości 200–300 g/dm³, przetrzymuje się ją nad żelazem i okresowo miesza się do momentu, gdy odczyn osiągnie wartość pH=0,5–1, następnie zlewa się otrzymany roztwór znad pozostałego żelaza i ewentualnie przesącza się, po czym bezpośrednio przed użyciem do koagulacji rozcieńcza się do pożądanego stężenia tak, aby odczyn roztworu koagulantu rozcieńczonego nie przekraczał wartości pH=2.

Zaletą sposobu według wynalazku jest to, że rozwiązuje on problemy: neutralizacji kąpieli z wytrawiania elementów żelaznych i zagospodarowania powstających w czasie neutralizacji osadów, unika się powstawania ścieków po neutralizacji kąpieli, które cechuje wysokie zasolenie, zagospodarowywane są odpadowe wióry żelazne, uzyskuje tani koagulant, polecany szczególnie do koagulacji ścieków o odczynie alkalicznym, gdyż unika się w ten sposób korekty pH za pomocą kwasu (koniecznej przy zastosowaniu jako koagulantu siarczanu glinowego).

Przykład. W celu związania nadmiaru wolnego kwasu, do 1 litra zużytej kąpieli potrawiennej wrzucono około 300 g opiłków żelaza. Kąpiel potrawienną przetrzymano nad opiłkami żelaza przez okres około 1 doby, pod wyciągiem, gdyż w wyniku reakcji rozpuszczania żelaza powstaje wodór. Okresowe mieszanie roztworu przyspieszyło proces wiązania wolnego kwasu. W momencie uzyskania pH=0,5–1 kąpiel zlewano znad pozostałych na dnie naczyń opiłków żelaznych. Kąpiel, bezpośrednio przed użyciem do kąpieli ścieków, rozcieńczano wodą do uzyskania pH=2. Proces oczyszczania ścieków prowadzono w warunkach konwencjonalnych dla koagulacji solami żelaza, używając do mieszania powietrze, celem przyspieszenia utleniania jonów żelazawych Fe⁺² do żelazowych Fe⁺³.

Jeżeli w trakcie koagulacji próbnej okazywało się, że konieczne jest podwyższenie odczynu koagulowanych ścieków, wprowadzano roztwór podchlorynu sodowego w ilościach wyznaczonych doświadczalnie, który jednocześnie przyspieszał proces utleniania Fe⁺² do Fe⁺³. W takim przypadku nie jest konieczne mieszanie ścieków za pomocą powietrza. W tabeli przedstawiono wyniki analiz ścieków ze szlifierni, oczyszczonych metodą koagulacji za pomocą koagulantu — FeCl₂ przygotowanego według powyższego opisu.

Wyniki analiz ścieków ze szlifierni metali
oczyszczonych metodą koagulacji przy użyciu
kąpieli potrawiennych jako koagulantu

Ścieki	Dawka koagulantu/dm ³			Odczyn pH	Żelazo og. mg/dm ³		Chlorki mg/dm ³	Mętność mg/dm ³ SiO ₂		CHZT	
	cm ³	mg Fe/	mg FeCl ₂ /		1*	2*		1*	2*	mg/dm ³ O ₂	redukcja %
Surowe	—	—	—	9,8	—	—	—	>80	—	84,48	—
Po kła- rowaniu	0	0	0	9,8	—	—	—	>80	—	79,96	5,3
	0,4	19,2	43,6	9,25	0,8	0,2	104	37	25	22,56	73,7
	0,6	28,6	65,7	8,95	0,9	0,2	114	39	23	11,28	86,7
	0,8	38,4	87,2	8,6	1,0	0,2	134	41	19	7,52	91,1
	1,0	48,0	108,9	8,3	1,6	0,1	144	48	19	11,28	86,7
	1,2	57,6	130,3	7,95	1,6	0,1	160	54	18	11,28	86,7

1* — po klarowaniu

2* — po filtracji

Zastrzeżenie patentowe

Sposób wytwarzania roztworu koagulantu ze zużytych kąpieli po trawieniu elementów żelaznych, **znamienny tym**, że do zużytej kąpieli po trawieniu dodaje się rozdrobnione żelazo, zwłaszcza opiłki lub wióry, w ilości 200–300 g/dm³, przetrzymuje się ją nad żelazem i okresowo miesza się do momentu, gdy odczyn osiągnie wartość pH=0,5–1, następnie zlewa się otrzymany roztwór znad pozostałego żelaza i ewentualnie przesącza się, po czym bezpośrednio przed użyciem do koagulacji rozcieńcza się do pożądanego stężenia tak, aby odczyn roztworu koagulantu rozcieńczonego nie przekraczał wartości pH=2.

Pracownia Poligraficzna UP PRL. Nakład 100 egz.

Cena 100 zł.